

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת חמשה עשר בשבט תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון אלף ר"ז-ב

מנהג ישראל תורה לאכול ביום ט"ו בשבט מכל מיני פרי אילן הנמצאים. ושורשו מירושלמי (קידושין ד"ב) רבי חזקיה רבי כהן בשם רב, עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראתה עינו ולא אכל. רבי אלעזר חשש להדא שמועתא, ומצמית ליה פריטין, ואכל בהן מכל מלה חדא בשעתא ע"כ. והיינו שהיה מהדר להביא עצמו לידי חיוב לכל הפחות אחת בשנה, לאכול מכל מין שברא ה' בעולמו.

והענין כי אמרו חז"ל (ברכות מג:) האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילנא דקא מלבלבי, אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות [ליהנות] בהן בני אדם ע"כ. והיינו שה' ברא כל סוגי פירות, ותכליתם ליהנות בהן בני אדם, שאכילתם לא תצטרך להיות לחם ומים להחיות נפשם, אלא שיוכלו להרגיש כל סוגי הטעמים, שונה מין ממינו, ואכילתו תהא לו להנאה, וזהו מחסד ה' וטובו על בריותיו. וכאשר האכילם ה' במדבר בארץ לא זרועה, לחם מן השמים, אם כי טעמו במן כל הטעמים, אמר עלה הכתוב (דברים ח-טו) המאכילך מן במדבר וגו' למען ענותך, ואמרו חז"ל (יומא עד:) אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל [אכילת המן טועם טעם כל המינים ואינו רואה אלא מן]. וישראל התרעמו ואמרו (במדבר כא-ה) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, ועל כן ברא ה' בעולמו אילנות שונות טובות ליהנות בהן בני אדם.

ובל זה היא מתנת חנם לבאי עולם, אשר עבור זה ראוי להאדם ליתן שבח והודאה לה' על הפירות הטובות שמזמין לו ה'. וכאשר האדם אוכל פרי ומברך עלה, נוסח הברכה אינה רק הודאה על הנאת אכילתו שאוכל כעת, אלא על עצם הבריאה, שברא פרי האדמה וברא פרי העץ וכו', כדי ליהנות בהן בני אדם. וכיון שאנו מאמינים שאין העולם קדמון, אלא מעשי ידי יוצר, ואנו כאורחים בביתו של ה', על כן אם האדם לא משתדל ליהנות מהפירות, הרי זה דומה למלך שנתן מתנה טובה לאהובו, ואינו פותח הקופסא לראותו ולהשתמש בו, אלא מניחו בקרן זווית,

ואיתא בגמרא (ראש השנה לא.) דהשיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש, בחמישי היו אומרים

שכל באי עולם בחטאם מתו, כי אין אדם צדיק בארץ (קהלת ז-ב), וארבעה היו שלא מתו אלא בחטאו של אדם הראשון, שנגזר אז מיתה על כל, גם לצדיקים שלא חטאו. נויש לזה רמז בקרא, כי ביום אכלך ממנו מות תמות, הנגינה היא רביעי תביר, לרמז כי ארבעה בני אדם יאבדו חייהם מעונש זה].

ואם כן כשהראה ה' לאדם כל הדורות לפניו, ראה את ישי צדיק גמור, והוא קופח ימי חייו, שמת בעטיו של נחש, על כן רצה אדם לתקן זאת, וכאשר ראה בנו דוד נפל, וברא כרעא דאבוה, על כן נתן לו ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ובדוד לא נאמר מיתה, כמו שנאמר (מלכים א ב-י) וישכב דוד עם אבותיו, שהניח בן כמותו (בבא בתרא קטז.), ואמרו (ראש השנה כה.) דוד מלך ישראל חי וקים, ובזה מסר חיי עולם לאביו ישי, לתקן מה שקיפח את חייו על ידי חטאו בעץ הדעת.

*

ויש בזה מוסר השכל איך יש להודות תמיד לה' על טובותיו הרבות, ולא די הודאה כללית אלא הודאה על כל פרט ופרט, שיש להדר לאכול מכל מיני פרי, כדי להודות הודאה פרטי על הטוב שיש במיוחד בפרי זה. וענין ההודאה על חסדו וטובו יתברך שמו, מגינא ומצלי מכל מיני פורעניות, וכמו שאמרו במדרש (במדב"ר יח-כא) נאום הגבר הוקם 'על' (שמואל ב כג-א), כנגד מאה ברכות, שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקן להם מאה ברכות, כיון שתקנם נתעצרה המגפה ע"כ. הרי לנו גודל כח ההודאה של המאה ברכות. ולא תיקן ברכה כללית כשמשכים בבוקר, על מה שהחזיר נשמתו, אלא ברכה מיוחדת על כל פרט ופרט, על פתיחת עיניו, על קומו ממטתו, על מצעדי רגלו, על לבושו, וחגורו, וכובעו וכו', שבזה מכיר ביותר טובותיו יתברך שמו שעשה עמו, וכל הנשמה תהלל י-ה (תהלים קנ-ו), לא די להודות על עצם הנשימה, אלא על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה (ב"ר יד-ט). ובזה יוסר חרון אף ה' מישראל, להתברך כולנו בחיים ארוכים ומתוקים וטובים, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל במהרה דידן. ■

שזהו בזיון להנותן המתנה שקיבל, שמראה שאינו מחשיבו, כן עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראתה עינו ולא אכל.

ולכא מידי דלא רמיזי באורייתא, שמצינו בציווי ה' לאדם הראשון בעץ הדעת, כתיב (בראשית ב-טז) ויצו ה' אלקים על האדם לאמור, מכל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות. והאי רישא 'מכל עץ הגן אכל תאכל' מיותר, דכיון דצוהו רק על עץ הדעת, הרי מובן מאליו שהותר באכילת שאר הפירות. אלא הכתוב לא בא 'להתיר', אלא 'ציווי' של מצוה על אדם שמכל עץ הגן אכל תאכל, כדי שירגיש טובתו של מקום עליו, שהזמין לו כל סוגי פירות להנותו. וכמו שאמרו (סנהדרין לח.) אדם נברא בערב שבת כדי שיכנס לסעודה מיד [שימצא הכל מוכן ויאכל מאשר יחפוץ], משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה, ואחר כך הכניס אורחין ע"כ.

*

והנה כמו שיש להדר לאכול מכל מיני פירות כדי להודות לה', לעומת זה אכילת איסור של אדם הראשון גרמה מיתה לעולם, ביום אכלך ממנו מות תמות. ואיתא במדרש (ב"ר יט-ח) שריחם עליו ה' ואמר, הרי אני נותן לו יום אחד משלי שהוא אלף שנה (תהלים צ-ד), והוא חי תשע מאות ושלושים שנה וכו' ע"כ. ואיתא בילקוט (בראשית מא) שהעביר ה' לפני אדם כל הדורות, הראהו דוד חיים חקוקין לו שלש שעות. אמר לפניו רבונו של עולם לא תהא תקנה לזה. אמר כן עלתה במחשבה לפני. אמר לו כמה שני חיי, אמר לו אלף שנים. אמר לו יש מתנה ברקיע, אמר לו הן, אמר לו שבעים שנה משנותי יהיו למזל זה ע"כ. ויש להבין למה נתן אדם הראשון משנותיו לדוד דייקא לחיות שבעים שנה.

ונראה דאיתא בגמרא (שבת נה:) ארבעה מתו בעטיו של נחש, ואלו הן, בנימין בן יעקב, ועמרם אבי משה, וישי אבי דוד, וכלאב בן דוד [לא מתו אלא בעצתו של נחש שהשיא לחוה, ולא בחטא אחר, שלא חטאון ע"כ. והיינו